

Učiteljski tovariš

Stanovsko politiško glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisev ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtik. Naročnina letno 60 Din za inostranstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list za članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebej. Pošt. čak. rač. 11.153. Telefona 3113

Moč organizacije

Kadarkoli se je borilo učiteljstvo za svoje skupne interese, kadarkoli je reševalo načelna vprašanja lastnega stanu in zahtevalo svoje pravice, tedaj je moglo vedno računati le z lastno močjo — z močjo svoje organizacije. Ako so posamezniki dosegali gotove uspehe in osebne koristi s pomočjo drugih, je to le potrditev načela, da se je mogel učiteljski stan kot celota naslanjati vedno le na veliko moralno silo, ki mu jo daje lastno združenje.

Moč stanovske organizacije je odvisna od sodelovanja članstva. Ne zadostuje slepa vera, marveč je nujno potrebno sodelovanje prav vseh. Sila in moč organizacije je v članstvu in prav tega se mora zavedati vsak učitelj in učiteljica.

Posamezniki, člani naše organizacije, so tisti, ki s svojim delom ustvarjajo sloves celokupnemu stanu, seveda le ako znajo pravočasno podrediti svoje osebne interese skupnim, ako znajo čuvati ugled in avtoriteto stanu tudi tedaj, ko je potrebno zapostaviti lastno osebo za koristi in ugled celote.

K takemu delu za skupne interese je vzgajala organizacija svoje članstvo prej, vzgaja ga tudi danes. — Slova v naši organizaciji nam jasno priča, da je članstvo v ogromni večini že spoznalo princip podreditve lastnih interesov, interesom skupnosti.

V organizaciji, kjer išče vsak član le svoje osebne interese in pozna organizacijo le tedaj, kadar od nje kaj rabi in sodi njeno moč, ugled in vpliv le po tem, če je dosegla uspeh v njegovi upravičenosti ali pa tudi neupravičenosti zahtevi, ne moremo pričakovati ne uspehov ne ugleda in ne vpliva. Moč vstvarja članstvo. Čim zavednejši, čim požrtvovalnejši in čim složnejši so posamezniki, tem večja je moč celote, ki jo tvorijo.

Od dne do dne raste ugled naše organizacije. — Dolga je bila doba samozatajevanja in borb. In ravno v borbah smo izkristalizirali svoje moči. V borbah je učiteljsko združenje preizkušalo svoje članstvo in ga s tem vzgajalo k vzajemnosti in složnemu delu za skupne interese, v nadaljnji borbi pa bomo pokazali ali smo zadosti zreli, da se postavimo na preizkušnjo.

Učiteljstvo je nosilec kulture med narodom. Plod njegovega dela je kulturni dvig našega podeželja. Učitelj je delal, vedno delal, a uspehi so se pripisovali drugim, sadove tega dela so uživali le oni, ki so znali spretno izrabljati učiteljev idealizem in njegovo verno za delo. Nikoli ni iskalo učiteljstvo hvale ne plačila, a danes stopa na plan in terjati priznanje. Vse ono delo, ki ga učiteljstvo vrši naj se prizna njemu. Ne bomo več dopuščali izigravanja učiteljskega stanu kot celote in ne poedincev.

Na novem razpotju smo. Prej smo delali le za druge, si prizadevali in uporabljali vse svoje sile, da smo priborili slavo in priznanje drugim za vse delo, ki ga je učiteljstvo izvršilo, pri tem pa pozabljali nase, pozabljali na svoj lastni stan. Učiteljski stan hočemo dvigniti na ono višino, ki mu pripada, na ono višino, ki si jo s svojim delom zasluži. To hočemo, to moramo doseči.

Vsak učitelj, kot poedinec se izgublja v množici onih, ki ga obkrožajo, in izrabljajo njegovo delo v lastne koristi. Močno organizirane skupine združenega učiteljstva ne bodo mogli podrediti svojim koristljubnim interesom niti najbolj prebrisani frazerji, ki se vedno kitiijo le s tujimi zaslugami. Dolga je bila doba, ko so spretni strankarji znali izrabljati razdvojeno učiteljsko v medsebojni borbi, izrabljati ga za to, da so tem lažje prišli do vsega, kar je po pravici pripadalo učiteljstvu. Toda ta doba je že za nami. Od ustanovitve močne stanovske organizacije raste med učiteljstvom stanovska zavest, in z njo raste ugled učiteljskega stanu. Nismo pa še prispeli na vrhunec. Tega bomo dosegli takrat, ko bodo prav vsi učitelji spoznali, da je zagotovljen popolnoma pravičen razvoj učiteljskega stanu v močni edinstveni in složni organizaciji. Ko ne bo prav nobeden posamezen učitelj več iskal prvenstveno svojih lastnih koristi, marveč jih podredil skupnim, tedaj se bomo približali oni moči naše stanovske organizacije, ki ji pripada in ki jo mora doseči.

Ne smemo dvomiti v uspeh, ako si jasno in točno začrtamo smoter in pot. Vsak učitelj mora zastopati povsod, kjerkoli deluje, čast, ugled in tudi koristi celokupnega stanu, pa bomo prej ali slej prispeli do one višine, ki smo si jo v svojem smotru začrtali. Moč organizacije leži namreč tudi v tem, kako zna vsak posamezni njen član braniti skupne načelne interese vepovsod v javnosti. Ne za došča, in je za skupnost naravnost kvarno, ako se zanaša članstvo le na vodstvo in čaka njega nastopa v vsakem primeru, ko se kratijo pravice stanu ali njega posameznih članov.

Delokrog v katerega je postavljen, delo v šoli in izven nje, odreja učitelju mesto neposrednega stika z ljudstvom. Prav ta stik je vzrok, da hočejo mnogi izrabljati učitelja in njegov ugled med narodom v svoje lastne ko-

risti. Toda prav ta stik je tudi tisti, ki določa učitelja za res pravega voditelja lastnega naroda, določa mu mesto nad onimi, ki so ga doslej le izrabljali. Doseči to mesto, mora biti stremljenje nas vseh, ker hočemo stanu priboriti oni ugled, ki mu po pravici pripada. Posamezniki se bodo morda tu pa tam dokopali do odločilnejših pozicij, a to bo le kratkotrajno. Popolen uspeh bo dosežen šele takrat, ko bomo stanu kot celoti priborili ugled in upoštevanje povsod, kjer ga doslej niso poznali, odnosno niso hoteli poznati.

Učiteljska organizacija zastopa načela celokupnega stanu in se bori za njegov ugled in za njegove pravice. S tem da nastopa z

zahtevami za moralne in gmotne pravice celokupnega stanu, hoče priboriti iste pravice za vsakega posameznika. Z ugledom organizacije in z njeno močjo bo rastle tudi ugled stanu, rastle bo njegov vpliv, rastle njegovo upoštevanje.

Učiteljstvo dela v vseh organizacijah, društvih in ustanovah. Povsod, kjer se le količkaj pozna učiteljevo delo, povsod naj se pozna tudi spoštovanje in ugled učiteljskega stanu. Organizacija se bori za ta načela. Dosegla jih bo, toda le če bo tudi vse članstvo prežeto z istimi stremljenji in bo s svojim delom in s svojim nastopom prispevalo k dvigu moči svoje lastne organizacije.

Za naše pravice

V ponedeljek 4. t. m. se je zglasila pri ministru za socialno politiko gosp. dr. Marušiču posebna deputacija zastopnikov državnih uslužbencev in tudi upokojeencev. Deputacijo, ki je ponovno intervenirala v zadevi ukinitve uredb o draginjskih dokladah, je vodil predsednik JUU tov. Ivan Dimnik.

Gospod minister je deputacijo prav ljubezljivo sprejel in ji sporočil, da je spomenjevo glede ukinitve omenjenih uredb, ki mu jo je že ob prvem posetu izročila deputacija državnih uslužbencev, oddal gospodu finančnemu ministru in zainteresiral tudi druge g. ministre za zadevo. Mišljenja je, da bo treba točno

presoditi finančni efekt, ki bi ga zahtevala ukinitve omenjenih uredb in podvzeti nato nadaljnje korake.

Istočasno so gospodu ministru oddali zastopniki upokojeencev predstavko glede stalne polovične vožnje za upokojeence.

Prihodnji teden pojde v Beograd posebna deputacija, ki bo zastopala vse državne nameščence v dravski banovini in bo s pomočjo centralnih svojih organizacij skušala obrazložiti na merodajnih mestih potrebo ukinitve uredb o draginjskih dokladah, uveljavljenih na osnovi finančnega zakona za leto 1934/35.

Veliko zborovanje devetih sreskih društev

Masarykova proslava. — Zanimivo predavanje o sodobnem čitalnem pouku. — Stanovske zadeve.

V soboto 9. marca se je zbralo v Ljubljani na Taboru članstvo devetih sreskih društev k velikemu zborovanju, katerega prvi del je bil določen za proslavo Masarykovega 85 letnega jubileja, a drugi pedagoškim in stanovskim razmotrivanjem. Zborovanja se je udeležilo 700—800 učiteljev in učiteljic članov sreskih društev JUU Litija, Kamnik, Kranj, Laško, Ljubljana-mesto, Ljubljana vzhodni del, Ljubljana zahodni del, Logatec in Škofja Loka. Zboru so prisostvovali tudi dijaki in dijakinje ljubljanskega učiteljskega društva.

Zborovanje je otvoril in vodil tov. Jože Župančič predsednik sreskega društva JUU v Litiji, ki je prav iskreno pozdravil vse zborovalce, a imenoma goste, zastopnika bana načelnika prosvetnega oddelka g. Breznika, češkoslovaškega konzula g. ing. Ševčika, ljubljanskega župana g. dr. Ravniharja, banska šolska nadzornika tov. Škulja in Drnovška, predstavnika JČ lige g. dr. Stareta in nadsvetnika g. Govekarja, univ. prof. dr. Ozvalda, namestnika direktorja učiteljskega g. Vazaza, predsednika Udruženja učitelstva meščanskih šol g. Hočevarja, ravnatelja gluhoonemne tov. Grma, prav topel pozdrav je naslovil na predavatelja prof. Masarykove univerze v Brnu g. dr. Mihajla Rostoharja.

Predsednik tov. Župančič je predlagal, da se pošljejo vdanostne brzojavke Nj. Vel. kralju Petru II. in prezidentu CSR dr. T. G. Masaryku ter pozdravne brzojavke ministrskemu predsedniku g. Jeftiću, ministru prosvete g. Čiriću in češkoslovaškemu ministru šolstva g. Krčmaru. — Prečital je tudi pozdravno brzojavko, ki jo je poslal zboru predsednik tov. Dimnik, ki je bil v organizacijskih zadevah zadržan v Zagrebu.

Mešani zbor ljubljanskega učiteljskega je zapel pod vodstvom svojega dirigenta g. prof. Repovša jugoslovansko in češkoslovaško državno himno.

Predsednik zborovanja je poudaril, da se še na nobenem zborovanju sreskih društev ni zbralo toliko učitelstva kot tokrat, ko manifestira svoja patriotska in slovaška čustva ter se pokloni velikemu slovanskemu pedagogu in mislecu.

V svojem kratkem, a jedrnatem govoru je nato orisal tov. Vojteh Debeljak markantno osebnost T. G. Masaryka, ki stopa, obdan od prekipajoče ljubezni svojega naroda in spoštovan od vsega kulturnega sveta, v 86. leto starosti. Iz tega govora posnamemo nekaj misli.

Neminljivim imenom češkoslovaške narodne zgodovine — Husa in Komenskega se je priključilo še tretje ime — Tomaža Masaryka, ki je z nedoseženo mojstrovino izobilno koval razvoj in življenje svojega naroda. — Masaryk veliki pedagog, vzgojitelj in učitelj, je povelj svoj narod iz svetovnega klanja v svobodo.

Masaryka-filozofa odlikuje velika bistroumnost, presenetljiva izvornost in odkritost ter želja, da pripomore, koristi in služi človeštvu.

Ideja svetovne ljubezni mu je ideal, v njem živi najvišja stopnja čistega filozofskega spoznanja. Vsako dejanje mu je polno miselne vsebine. — Masaryk je velik poznavalec človeka.

Je občutljiv in socialen — psiholog in umetnik — vladar in skromen profesor, vse hkrati.

In zopet Masaryk — nositelj mirovne ideje, najvnetejši propagator sodelovanja med narodi, ki ne pozablja, da mu je slovanstvo izhodišče in temelj vsega.

Svojo veliko ljubezen do nas Jugoslovancev je pokazal ob času zagrebškega veleizdajalskega procesa, ko je s smelostjo in tveganjem lastnega življenja razgalil vso nemoralnost avstrijske justice in diplomacije. — Tudi kot prezident bratske republike se z vso svojo dušo zavzema za pravo pobratimstvo narodov češkoslovaškega in jugoslovanskega.

Še prav posebej pa nas navdaja z zadoščenjem, da moremo izraziti svoje spoštovanje in ljubezen prezidentu bratske države tudi mi jugoslovanski učitelji, ki imamo voljo, da doprinašamo z vsem zaletom svojega kulturnega poslanstva na področju, ki vodi mogočno slovansko drevo k boljši in lepši bodočnosti.

Zborovalci so se govorniku zahvalili za njegova krasna izvajanja z živahnim aplavzom.

Jože Župančič, predsednik zborovanja.

Pevski zbor je nato zapel Masarykovo najljubše pesem »Zabučale gore«.

V imenu ljubljanske občine je pozdravil zborovalce župan g. dr. Ravnihar, ki je poudaril, da je bila Ljubljana vedno naklonjena učiteljstvu in ga podpirala v njegovih stremljenjih. V imenu JČ lige je pozdravil zbrano učiteljstvo g. dr. Staré.

Po kratkem odmoru je pričel s svojim predavanjem univ. prof. dr. Mihajlo Rostohar. Svoja izvajanja »O psiholoških osnovah začetnega čitanja« je navezal na primerjanje naslednjih točk:

Duševni potek čitanja zrelega.

Popolnost.

1. Optične zaznave grafičnega simbola (besede ali črke).

2. Razvita optična predstava grafičnega simbola.

3. Apercipcija grafičnega simbola sigurna.

4. Reprodukacija akustične predstave besede ali glasnika na podlagi vzpostavljenega odnosa med grafičnim simbolom in besedo.

5. Obnova pomena besede na podlagi reprodukcijskega odnosa med besedo in pomenu.

Duševni potek čitanja začetnika.

1. Fragmentarnost optične zaznave grafičnega simbola.

2. Pomankljivost razvoja optične predstave grafičnega znaka.

3. Apercipcija grafičnega simbola — nesigurna ali nemogoča.

4. ?

5. Obnova pomena besede.

Predavatelj univ. prof. dr. Mihajlo Rostohar.

Na osnovi teh točk je razvil duševni potek čitanja zrelega človeka in začetnika ter pokazal razliko med enim in drugim. Razlika med obema se kaže v vseh točkah, le v 4. se pri začetniku še ne more ugotoviti prave primerjave z odraslim čitateljem. Opisoval je eksperimente, ki jih je delal z otroki, ki niso poznali še prav nobene črke. Pokazal je slike reprodukcij raznih črk iz plastelina in risbe, ki so jih otroci izgotovili potem, ko so precej časa opazovali posamezne črke. V svojih izvajanjih je natančno orisal potek otroškega dožemanja pri čitalnem pouku, in razdelil otroke v tri tipe duševnega udejstvovanja pri čitanju, sintetični, analitični in globalni. Globalisti se spreminjajo polagoma v analitike, ter obstojata končno le dva glavna tipa, ki si stojita nasproti v precej neenakem razmerju analitikov je 70%, sintetikov pa le 30%. Vsaka metoda čitalnega pouka se mora ozirati na ta dejstva. Vsaka metoda je lahko prava, presoditi jo moramo le iz treh vidikov: 1. po času, 2. po izgubi energije, 3. po efektu. Metoda, naj bo taka ali taka, je pravilna le, če se približa psihološkemu karakterju otroka. Metoda naj bo vedno le okvirna, a učitelj jo mora znati prilagoditi psihološkemu značaju otroka, kar pa zahteva globoko psihološko izobrazbo učiteljskega, ki se mora v svoji praksi neprestano izpopolnjevati.

Po njegovem predavanju se je razvila živahna debata, ki pa se je omejevala le na gotova pojasnila na vprašanja, nanašajoča se na izvajanja predavatelja. Posamezna vprašanja so stavili, gg. prof. dr. Gogala, Černejeva, Čopič, dalje tov. Drnovšek, Lapajne, Mrcina, Rupnikova in Hreščak.

Na vprašanje glede monopolizacije učbenikov, je poudaril g. predavatelj, da so tudi v CSR delali slične poizkuse, a so jih morali končno le opustiti.

G. prof. dr. Rostohar je končal svoja izvajanja z vzklikom:

»Ne eksperimentirajmo preveč z našo mladino!

Ne eksperimentirajmo preveč z našo šolo!»

Za svoja krasna znanstvena izvajanja v svojem predavanju je žel zasluženo enodušno priznanje vseh prisotnih, ki se je izražalo v dolgotrajnem aplavzu.

Po predavanju je podal tov. Mlekuž kratka pojasnila o najbolj perečih vprašanjih našega stanu. Dotaknil se je vprašanja uredb o draginjskih dokladah, disciplinskega postopka in stalnosti, nadalje depolitizacije našega šolstva, učbenikov i. dr.

Predlagal je naj bi zbrano učiteljstvo zavzelo tudi stališče k posameznim perečim vprašanjem nakar je bila osvojena naslednja

resolucija:

1. Uradniški prejemki danes zdaleka ne dosežajo eksistenčnega minima, radi česar so predvsem prizadete številne učiteljske družine. Znane uredbe o draginjskih dokladah, uveljavljene s fin. zakonom za leto 1934/35, so stanje silno poslabšale. Zato je nujna potreba, da se te uredbe ukinejo in se misli na splošno zboljšanje gmotnega položaja uradništva.

2. Premeščanja med šolskim letom zelo kvarno vplivajo na šolo in učiteljevo javno delo. Zato je treba onemogočiti vsa premeščanja, ki niso posledica disciplinskega postopka in disciplinske kazni. Da se to doseže, naj se uvede tudi za učiteljevo disciplinski postopek predviden v uradniškem zakonu za vse ostalo državno uradništvo.

3. Da se omogoči popoln uspeh učiteljevega šolskega kakor tudi kulturnega in nacionalnega dela med narodom, je potrebno zakoniti učiteljevo stalnost na službenem mestu.

4. Šolstvo je temelj vsega kulturnega razvoja naroda. Razvijati se more le pod strokovnim vodstvom. Zato uvidavamo potrebo, da naj se loči šolstvo od politične uprave. Vse šolstvo po banovinah naj bo podrejeno banovinskim direktacijam odvisnim le od ministrstva prosvete, a na srezih naj bi bili posebni prosvetni inspektorati, podrejeni banovinskim prosvetnim direktacijam.

5. Novi učbeniki so nam potrebni, toda razpis natečaja za sestavo učbenikov smatramo za preuranjen. Najprej naj se preizkusijo novi učni načrti, a na podlagi izkušenj naj izdela glavni prosvetni svet točna navodila za sestavo novih učbenikov, ki naj jih na to se-

stavijo posebne učiteljske zajednice. Na tej osnovi sestavljene učbenike naj pregleda in odobri višji prosvetni svet, a zalaganje naj se prepusti prosti konkurenci.

6. Učiteljstvu narodnih šol naj dovoli ministrstvo saobračaja v študijske svrhe, med velikimi počitnicami, enkratno brezplačno krožno vožnjo po državi.

7. Učiteljstvo je s svojim delom med narodom temeljito spoznalo narodeve kulturne, gospodarske in socialne potrebe. Zaradi tesne zveze učiteljstva z narodom poudarjamo, da ima učiteljstvo pravico zahtevati svoje zastopnike v občinskih odborih tudi na prvih mestih v banovinskem svetu in tudi v parlamentu.

8. Ukine naj se § 21. zakona o izpopolnitvi in dopolnitvi zakona o samoupravnih cestah, ter s tem oproste državni nameščenci plačevanja kuluka.

O resoluciji se je razvila kratka razprava in je bila resolucija soglasno sprejeta.

Tov. Župančič se je nato zahvalil vsem prisotnim za udeležbo na zborovanju, izrekel zahvalo pevskega zboru učiteljskega in dirigentu prof. Repovšu za sodelovanje, Sokolu I. za gostoljubnost in zaključil uspešno zborovanje.

Priveditve v dravski banovini v letu 1934.

Leta krize se poznajo tudi pri kulturnih prireditvah. Od leta 1929., ko se je pojavila gospodarska kriza, je pričelo število prireditvev polagoma padati in je doseglo v l. 1933. največji padec.

V letu 1932. je bilo v dravski banovini vseh kulturnih prireditvev za katere je potrebno dovoljenje oblasti, 3835. V letu 1933. je bilo 3492, torej za 343 manj kot v prejšnjem letu.

V letu 1934. pa se kaže zopet izboljšanje. Vseh prireditvev v tem letu je bilo 4011, torej kar za 519 prireditvev več kot v letu 1933.

Bilo na je:	
dramatičnih predstav	2451
glasbenih prireditvev	294
športnih prireditvev	376
akademij in proslav	303
lutkovnih predstav	23
izrednih kulturnih filmov	374
predavanj	176
razstav	14

Skupaj 4011

Tu niso vštete predstave v Narodnih gledališčih v Ljubljani in v Mariboru, ki jih je bilo okrog 600, od predavanj in lutkovnih predstav pa so navedene samo tiste, za katere so bila izdana posebna dovoljenja. Niso všteta tedaj interna društvena predavanja, ki jih je bilo v preteklem letu nad 1400.

Če pogledamo seznam kulturnih prireditvev v letu 1934. vidimo, da je število dramatičnih prireditvev izredno visoko, in sicer večje kot vseh prireditvev skupaj. Skoro vsako društvo ima sedaj svoj dramatični krožek.

Številne prireditve so imeli v srezu Ljubljana-okolica (300), Radovljica (283), Kranj (184), Celje (178), Krško (126), Maribor levi breg (104).

Razmeroma redke prireditve pa so imeli srez: Dolnja Lendava (17), Metlika (18), Konjice (21) in Črnomelj (24).

Zanimivo je pogledati kaj igrajo naši diletantski odri. Medtem ko so se igrali še pred nekaj leti največini tuje veseligrice in burke brez vsake umetniške vrednosti, se uprizarjajo v poslednjem času povečini dobre domače stvari.

Največkrat je bila v letu 1934. igrana Vombregarjeva drama »Vrnitev«, in sicer 68-krat. Drugo mesto zavzema Walfriedova komedija »Maksle« v Cesarjevem prevodu z 41 uprizoritvijo. Dalje sta »Dve nevesti« od

Cv. Golarja s 39 uprizoritvami. 29 krat je bil uprizorjen »Deseti brate« v Delakovi dramatičaciji in prav tolikokrat Hoffmannthalov »Slehnik« in Rampelova stara ljudska igra »Mlinar in njegova hči«. Sledijo Kovačič, Vodopivec »Kovačev študent« in Štokovi »Trije Tički« z 26 uprizoritvami. Za temi pa z 23 predstavami Meškovi »Henrik, gobovi Vitez«, Finžgarjeve »Razvaline življenja«, Česnikovi »Domen« in Collaltovi »Trije trojčki«. Finžgarjev »Divji lovec« je bil igran 22 krat, Vombregarjeva »Voda« 21 krat in prav tolikokrat Govekarjevi »Rokovnjači«.

Ivana Cankarja »Kralj na Betajnovi« je bil uprizorjen 8 krat, »Lepa Vida« 7 krat, »Hlapci« 6 krat, »Hlapec Jernej« v Delakovi dramatičaciji 5 krat in »Jakob Ruda« 4 krat.

Ob Meškovi 60 letnici so igrali mnogo njegovih stvari. Tako je šla njegova igra »Pri Hrastovih« 17 krat in »Mati« 11 krat na oder. Finžgar je stalno na repertoarju naših podeželskih odrov. Poleg njegovih gori omenjenih ljudskih iger, so uprizorili še »Našo kri« 10 krat, »Verigo« pa 8 krat.

Tudi Cveto Golar je ljubljence naših odrov. Njegova »Vdova Rošinka« je šla na oder 14 krat, »Dekle z rožmarinom« pa 9 krat. Jalenov »Dom« je bil igran 12 krat, »Sretnja« pa 4 krat.

Razmeroma mnogokrat so bili na vzporednih naših odrov Renčev »Užitkarji« 12 krat in Linhartova »Zupanova Micka« 11 krat. Golljeva »Kulturna prireditve v Črni mlaki« je doživela v preteklem letu 6 uprizoritev, Župančičeva »Veronika Deseniška« pa dve.

Od srbohrvatskih avtorjev sta bila najbolj igrana Petrovič in Nušič.

Nušičev »Navaden človek« je bil uprizorjen 10 krat, »Gospa ministrica« 8 krat, »Beograd nekdanj in sedaj« 1 krat.

Od Petroviča »Mrak« 8 krat, »Duše« 7 krat.

Uprizorjena pa so bila tudi dela Krleža, Tučiča in drugih.

Od tujih avtorjev je bil zastopan precej dobro Moliere, in sicer so bile na programu naših podeželskih odrov »Skapinove zvižaje« 6 krat in prav tolikokrat »Skopuh«. Naši diletantski krožki pa se niso bali postaviti na oder niti najtežjih del. igrali so tudi Chakspereja »Julija Cezarja«, »Othello«, Schillerja »Razbojnika«, Tolstega »Moč teme« in Dostojevskoga »Brate Karamazove«.

Od mladinskih stvari je največkrat igral »Jurček« od Golje, in sicer 13 krat. Petrkove poslednje sanje 9 krat, I. Albreh-

tova »Sirota Jerica« 11 krat, Ribičičeva pravljica »V kraljestvu palčkov« je bila uprizorjena 8 krat in istega avtorja »Škrati« pa 4 krat.

Od igranih stvari sta bili približno 2/3 domačih in 1/3 tujih avtorjev.

Največkrat so se igralle narodne igre, potem komedije in drame.

Pri izbiri iger se kaže precejšen vpliv obeh naših narodnih gledališč. Igre, ki se uprizarjajo na naših glavnih odrih, grede tudi po diletantskih odrih na deželi. Na diletantskih odrih se udeležujejo kot režiserji in vodje v prvi vrsti učitelji pa tudi duhovniki in dijaki. V poslednjem času pa so se vzgojili v raznih dramatičnih tečajih tudi iz vrst naših preprostih kmetijskih fantov nekateri režiserji, ki se že prav uspešno udeležujejo.

„Sinovi volkulje“

(O fašističnih mladinskih organizacijah.)

V članku »Knjiga in puška« objavljenem v štev. 31. z dne 7. marca t. l., sem citiral besede italijanske prosvetnega ministra Erco-la, ki je izjavil v senatu, da je »delovanje balilske organizacije tako prepleteno in zarašče-no z delovanjem šole, da je usoda šole neloč-ljiva od usode balilske organizacije.«

V isti izjavi je minister Ercole tudi podčr-tal nalogo fašističnega učitelja kot povelj-nika fašistovskih mladinskih čet.

Da bo slika o militaristični vzgoji itali-janske mladine popolna, dodajam k svojim beležkam o fašistični šoli še nekaj podatkov o mladinskih organizacijah, ki so v resnici glavno torišče vzgoje mladih italijanskih ro-dov.

Prava mladinska organizacija, ki naj sprej-me v svoje vrste mladega Italijančka in ga vzgaja v obnovljenem »rimskem duhu« je »Figli della lupa« (Sinovi volkulje). Ta zna-čilen naslov spominja na stari Rim in na nje-gova ustanovitelja Romula in Rema, ki jih je dojila volkulja. Onadva sta bila ustanovitelja kasnejšega močnega rimskega imperija. Bo-doča naloga sedanjih »sinov volkulje« naj bi bila obnovitev stare, rimske slave.

Otrok ostane le dve leti »sin volkulje«, t. j. od 6. do 8. leta. Nato prestopi v organi-zacijo Balilla, ki nam je najbolj znana; po-sebno ker so tudi mnogi slovenski otroci po-silji — Balilla. Ko dopolni Balilla 14. leto, po-stane že predstraža fašizma (»Avanguardia fascista«), nato preide z 18. letom v organi-zacijo »Giovani fascisti« (mladi fašisti). Ob polnoletnosti je nato mladenič, preizkušen in temeljito vzgojen v fašističnem duhu v celi vrsti mladinskih organizacij, sprejet s po-sebno slovesno ceremonijo v stranko oz. fašistično milico. Sploh se vsak prehod iz nižje v višjo organizacijo izvrši s paradami in slo-vesnostmi običajno vsako leto na obletnico fašističnega »pohoda na Rim«.

Ustroj vseh organizacij je popolnoma vo-jaški. Fašizmu, ki oslanja svoje imperialistične načrte na moč starega Rima, je ta Rim tu-di za vzgled v notranji ureditvi fašističnih formacij.

Kakor fašistična milica, tako se tudi vse mladinske organizacije delijo na legije, ki šte-jejo od 1000 do 1500 članov. Legija se deli na tri kohorte, kohorta ima tri centurije, centu-ria tri maniple, manipolo tri desetnije.

Vojaški značaj teh čet podrtuje legijon-ska zastava, godba, bolničarska četa, poseben balilski kaplan in vojaška poljska kuhinja. Seveda ne manjka šarž. Višje šarže so pri-hranjene učiteljem in drugim voditeljem mla-dinskih organizacij; nižje čine pa prejema tudi mladina, ki ima posebno zasluge. V ma-lih »caposquadra« in »capomanipolo« se vzga-jajo bodoči vodje, ki se učijo najprej slepe pokorščine, nato odločnega ukazovanja.

Delo mladinskih organizacij je najznačil-nejše in zelo pestro, a po natančnejši analizi vsega vzgojnega dela zamoremo jasno opaziti rdečo nit vzgojnega cilja, ki se vleče od ma-

glasbene prireditve nam kažejo v prvi vrsti veliko agilnost pevskih zborov.

Vseh koncertov je bilo v dravski banovi-ni v letu 1934. 294. Od teh je bilo 177 vokal-nih koncertov in 25 vokalno-instrumentalnih. Samostojnih instrumentalnih koncertov je bilo v preteklem letu 45. Vidi se, da letno pribi-vajajo na število. Nasprotno pa pada število tamburaških prireditvev, ki so bile pred vojno tako številne. V vsem letu sta bila samo dva samostojna koncerta tamburaškega orkestra. V ostalem je bilo še 15 mladinskih, 8 cerkve-nih, 6 koncertov harmonikarjev. Vijolinskih, klavirskih in drugih koncertov je bilo 16.

Razmeroma mnogo je bilo športnih pri-re-ditev, med temi največ sokolskih športnih akademij in nogometnih tekem.

Od 14 razstav je bilo 11 slikarskih od teh 6 samo v Ljubljani.

lega »sina volkulje« do polnoletnega fašista: Uničiti vsak samostojen polet mlade duše. Vse je treba uniformirati; vsak posameznik se mora zlit v kolektiv, ki stoji na razpologo na vsak mig »Dučaja«.

Glavno delovanje mladinskih organizacij pa se izraža v vojaški vzgoji. Otroci telova-dijo, trenirajo najrazličnejše športe (znano je, da je fašizem izdal ogromnega denarja za gradnjo velikanskih in razkošnih športnih sta-dionov po vseh italijanskih mestih), vadijo se v prvi pomoči. V vojaških formacijah gre-do otroci na pohode; v poletju prirejajo ta-boreneje in po nekod imajo Balille celo nočne vaje. Militarizacija fašistične mladine pa se je izpopolnila, ko so v zadnjih letih izročili šoloobveznim otrokom puške. V Italiji se je pojavil nov tip puške, »tipo Balilla«, ki sliči popolnoma pravi vojaški puški, le da je manj-ša. Glavni odbor društva bivših vojakov (v vseh drugih državah so organizacije bivših bojevnikov glavne pobornice pacifizma!) je izdal naredbo vsem svojim podružnicam, da darujejo balilskim četam puške. Na kopitu vsake balilske puške je gravirano ime vojaka padlega v svetovni vojni ali fašista ubitega v »fašistični revoluciji«.

S temi puškami paradirajo Balille ob naj-različnejših svečanostih, ki jih ni malo. V Bocenu na južnem Tirolskem se je četa obo-roženih Balil z nasajenimi bajoneti udeležila tudi procesije sv. Rešnjega telesa, kar pa je v prebivalstvu rodila nenapravo negotovanje in kritiko.

Pušk pa nimajo Balille samo za parado. Vadijo se tudi v streljanju. Ko postane štiri-najstleten fant »avanguardiste«, ga že postavi-vo k vojaški mitraljezi, da se navduši ob regljanju strojnice. Videl sem tudi »avang-uardiste«, katerim je podčastnik redne vojske razkazoval top in jih učil manevrirati z njim.

Posebna, elitna mladinska organizacija pa je G. U. F. (Gruppa universitaria fascista — Visokošolska fašistična skupina). Ta organi-zacija je posebno bojovita. List »Vent' anni« (»Dvajset let«), ki je glasilo Guf-a v Turinu je objavilo 10 zapovedi fašistične akademi-ka. Med drugimi osvetljuje militaristično vzgojo 9. zapoved, ki se glasi: »Ljubi bolj vojno nego mir!«

Cemu vse to duhovno in materialno obo-roževanje? Odgovori ti pesem, ki jo slišiš večkrat v vojašnicah in šolah; ki jo poje prav tako vneto mali Balilla, kot odrasli miličar. Prosti prevod pesmi se glasi:

»Naše bodalo je jekleno;
Nemec je to že spoznal;
Jugoslavija ga bo spoznala!

Naša puška je iz devetdesetprvega,*
spoznal jo je že marsikdo,
Jugoslavija jo bo spoznala!«

D. L.

* »1891« tip vojaške puške.

preskrbljenimi otroki.

Po Kavadarju in okolici

Preteklo je več nego leto dni odkar služ-bujem tu doli. Prvi bežni utisi se spopolnju-jejo, odkrivajo se nova spoznanja. Človek dobi globlje vpoglede v vse delo, a posebno vpoglede v prosvetno delo. Dobro je, da se spozna najprej nedostatke, da njih se namreč vidi, kake važnosti je dejstvo, da zamore eden več zrušiti, nego desetorica zgraditi.

Zgradba osnovne šole, ki se je kot mo-gočen hram ponosno vzdignila iznad nizkih, v turškem stilu zgrajenih hiš, kraljuje s svojo svetlostjo nad vsem mestom. Njena rdeča streha tvori velik kontrast svoji okolici. Okna so velika, sobe prostrane. Mladina in narod že komaj čaka, da vstopi po širokih stopnicah v prostorne, zračne, zdrave učilnice. Škoda, da tudi oprema ni nova. Toda tudi ta se bo te-kom let obnovila. Še z večjo nestrpljivostjo čaka učiteljstvo, ki je v tesnih in nizkih učil-nicah verno in vestno opravljalo svojo dva-krat težko nalogo. Vsakdo si pač zaželi pro-stora, razmaha, zraka in sonca. Le učenci me-ščanske šole in z njimi njihov učitelj se še ne morejo veseliti v sončnih učilnicah. Zgrad-ba, v kateri se nahaja meščanska šola je sicer nekaj boljše od starih osnovnih šol, a je že tako stara, da je temeljit popravek nemo-goč, a taka kot je, ne bo mogla več dolgo služiti svojim namenom. Morda ji odstopijo gosto-ljubno drugo nadstropje v novi osnovni šoli.

O uspehih, doseženih v osnovni, kakor tudi v meščanski šoli, ne bom govoril, vem pa, da se morajo v novih prostorih poboljšati, kajti stare, ozke in nizke učilnice ovirajo delo, napredek in uspeh. V razredu, ki je stisnjen

v majhen, neohigieničen prostor, ne more niti najboljši učitelj doseči onih uspehov, ki bi jih drugače dosegel. Iz tega sledi, da za uspeh v posameznih šolah ni odgovorno samo učitelj-stvo, marveč tudi šolski odbori.

Zgradbo ženske strokovne šole sem že omenil v svojem poročilu »Na jug.« Lična prtilična šola s precejšnjim vrtno je to. Če sem prav poučen je zgrajena na iniciativo »Kola srbskih sestara« v katerem se zelo udeležujejo tudi učiteljice.

Tudi večerna nadaljevalna šola, ki mi ni ugajala niti spočetka niti mi ugaja danes, se bo lahko v vsakem pogledu zboljšala, čim do-bi boljše prostore v novi zgradbi osnovne šole. Zakaj mi ne ugaja, sem že enkrat omenil. In da so bile moje trditve pravilne, sem se ponovno uveril. Da me kdo ne bi razumel krivo, moram poudariti, da se moja kritika v članku »Na jug« nanaša samo na nepravil-nosti na tej šoli, ali so v zvezi s to šolo. K tem seve ni rečeno, da nima šola tudi dobrih moči, ampak človek je že tako ustvarjen, da omenja in prvi vrsti ono, ki ovira pravilen razvitek. Sicer pa vas ta stvar, skoro lokalne-ga značaja, ne zanima bog ve kako.

V novi zgradbi osnovne šole bo dobil tudi pevski zbor »Bratsvo« ugodnejše prostore; zbor je bil ustanovljen pred dvajsetimi leti na iniciativo g. Zlatanoviča, uradnika, ki da-nes, čeravno telesno star, vodi zbor s pravim mladeniškim elanom. Zbor je nekaj let vodilo učiteljstvo. Prihajal je učitelj celo iz sosednje vasi in vadil z zborom najtežje kompozicije Mokranjca in drugih. Človek je prijetno iz-nenaden, ko začuje v cerkvi zelo dober ubran zbor. V njem sodelujejo meščanji in meščanke. Interesantno pa je pri tem dejstvo, da so menda z dvema izjemama v zboru sami ne-

oženjeni in neomožene. Škoda! Ravno, ko je pevec izvežban, zapusti zbor.

Otroci so silno muzikalični! Osnovna šola razpolaga z dobrim zborom. Na meščanski šoli je preteklo šolsko leto bil zbor, ki je priredil par dobrih koncertov. Govorilo se je, da poj-de zbor na turnejo in ponese lepo pesem ši-rom domovine. Govorilo se je tudi o usta-novitvi zbora, sestavljenega iz vseh tukajšnjih šol. Ideja pa žal do danes še ni uresničena.

Slovenska pesem je tu precej znana. Pri-nesli so jo vojaki in Sokoli. Tu pa tam naleti človek tudi na svobodno sestavljene potpurije vseh jugoslovanskih pesmi, ki niso morda najboljše zbrane, a glavno je, da ljudstvu ugajajo. Menda bi se dali ravno na tem polju doseči mnogo boljši rezultati, ako ne bi bilo med nekaterimi šolami malo napetih odno-sajev, ali to se dogaja tudi drugje.

Sokol si je za telovadnico preuredil staro turško hišo. Silno je agilen. Ima tudi letno telovadišče. Tehnično vodstvo je skoraj izklju-čno v rokah meščanov.

Pred par meseci je na iniciativo uprave-lja meščanske šole gospoda Pavla Vučetiča, osnovana prva čitalnica. Hvalevredno delo. Glavna naloga ji bo seve, da krog lepe knjige zbere čim večje število šoliodrasle mladine. S tem bodo menda prenehale prečeste popo-danske »igranke« (ples!), ki razen razveselja-vanja ne morejo nuditi mladini ničesar ko-ristnega.

Zadružništvo bi moral omeniti. V samem Kavadarju se stavijo zadržki velike zapreke. Obstoječi način trgovanja je tako vkoreni-njen, da bodo zadruge prodrle le s težavo. Da pa se jih narod, ki spozna korist zadrug okle-ne z vso ljubeznijo, potrjuje zadruga v Ma-reni vasi, nedaleč od Kavadarja, ki jo vodi

učitelj. Osnovana je zadruga tudi v Palikuri in v Drenovem. Vem, da je učitelj Svetislav Božinovič, ki je osnoval več zadrug v Timoški dolini napravil velik program za razvoj za-družništva v Kavadarju in okolici. Pristopili so mu v pomoč tudi nekateri tukajšnji učitelji, a on je s svojim šolskim delom tako prezaposlen, da ne more uresničevati svojega programa tako, kot bi sam rad. Velika škoda je, da mu ni dana prilika, da razvije svojo delavnost.

Velike težave v izvenšolskem delu po-stavlja agilnemu učiteljstvu na pot tudi skrb za vsakdanje življenje. Večina okoliških šol je zelo oddaljenih. V oddaljenih vaseh ni gostiln. Ponekod ni niti trgovine in še kjer je, je slabo založena. Učiteljstvo si pomaga samo kakor ve in zna. Nabava življenjskih potreb-ščin jim vzame mnogo časa. S tem pa ni re-čeno, da izven šole ne deluje. Kaj je ravno v teh vaseh učitelj edini, na kogar se obračajo za svet vsi prebivalci. Radi tega je učiteljstvo med narodom priljubljeno, ko malokje. Ker je učiteljstvo v teh vaseh edini stebel kultur-nega dela in doprinaša ogromne žrtve za raz-voj in dvig naroda, lahko smelo zaključim, da učiteljstvo Kavadarja in kavadske okolice z malimi izjemami (žal) vrši svoje šolsko in izvenšolsko delo ob ogromnih težkočah z vso vestnostjo in ljubeznijo. Slične razmere in slična volja vlada gotovo tudi po ostalih cent-rih in periferijah našega juga. Učiteljstvo sku-paj s Sokolom in vsemi prosvetnimi ustano-vami, ki jih vodi, se v polni meri zaveda svoj-ih težkih nalog — ono edino ve in pozna vse težkoče, ki jih mora pri svojem delu prema-gati. V tem svojem mučnem a vztrajnem delu bi nam mogli biti tovariši z našega juga za vzor!

Splošne vesti

VELIKONOČNO POTOVANJE UČITELJSTVA NA OPLENAC.

Na vsa vprašanja, prošnje in prijave, radi ponovnega potovanja učiteljskega društva na Oplenec, sporoča Ekskurzijski odsek pri sekciji JUU v Ljubljani, da se bo izlet vršil od 23. do 26. aprila, torej v velikonočnih počitnicah toda pod pogojem, če se bo prijavilo vsaj 400 izletnikov, da bo mogoče organizirati posebni vlak. Podrobna navodila za omenjeno spomladansko romanje v zadružbino našega pokojnega kralja bodo objavljena v prihodnji številki, na kar opozarjamo vse zainteresirane.

— Članom sreskega učiteljskega društva Ljubljana okolica - Vzhodni del. Prosim, da mi vse tovarišice in tovariši, ki žele prejeti knjige Slovenske šolske matice, javijo na dopisnici svoje naslove, da jih takoj odpošljem. — Ker je naklada določena samo za člane in je pričakovati, da bo skoraj pošla, prosim, da se prijavite v najkrajšem času in poravnate naročnino. SSM je namenjena predvsem učiteljsstvu, ki je dolžno, da jo podpre. — Tomšič Janez, tajnik in poverj. SSM. (Hrušica pri Ljubljani.)

† Peter Janda. V Kralupch nad Vltavou je 6. marca umrl v lepi starosti 76 let Peter Janda, nadučitelj v pokouju in bivši urednik učiteljskega glasila »Česki učitelj«. Pokojnik je bil markantna osebnost med češkimi učiteljstvom in je posvetil mnogo dela napredku učiteljske organizacije. Naj počiva v miru. Preostali naše sožalje!

— Podpore vdovam in sirotam državnih uslužbencev. Hranilni in posojilni konzorcij, kreditna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani, razpisuje ob priliki 60 letnice svo-

jega obstoja 50 podpor po Din 200.—, ki jih bo podelil upravni odbor najrevnejšim vdovam in sirotam državnih uslužbencev. Nekolkovane prošnje, ki morajo biti glede navedb podatkov uradno potrjene po pristojni občinski upravi, ali po pristojnem sreskem načelstvu, je vložiti najpozneje do 13. aprila 1935. na naslov imenovane kreditne zadruge.

— Tečaji iz francoščine za inozemce. Univerza v Nancyju prireja posebne tečaje francoščine, ki obsegajo jezik, literaturo in kulturo. Tečaji se vrše med letom in o počitnicah. Celoletni tečaji trajajo od novembra do konca junija, a počitniški tečaji so v juliju, avgustu in septembru. Navodila daje: Université de Nancy, Institut de français, Cours pour les Etrangers.

— Članom JUU sreskega društva Dol. Lendava. Naprošajo se tovariši(-ice), da poravnajo članarino za l. 1934/35. do 1. apr. 1935., kakor pač določajo pravila. Društvo mora izpolniti svoje obveznosti napram sekciji. Opozarjajo se, da se je članarina, radi prispevka za venec, zvišala na 164 Din letno.

Blagajnik.

— Članek o šolskih hranilnicah je vzbudil precej zanimanja med učiteljstvom. Naprošamo tovariše, ki že imajo šolske hranilnice, da o svojem delovanju, o težkočah, željah itd. kratko poročajo in stavijo potrebne predloge.

— Ljutomer. Poverjeništvu za Slov. Matico za Ljutomer in okolico ima Fr. Zacherl, učitelj v pok. Članarina na letošnje knjige se lahko plača tudi v poljubnih obrokih. Tovariši(-ice), podpirajte ob 70 letnici to ugledno in najstarejše založništvo!

Udeležite se koncertov bolgarskega pevskega zbora

„RODINA“

v Ljubljani 15. marca v Mariboru 16. marca

Osebne zadeve

—i Prevedeni so učitelji (-ce) v IX. skupino: Jaklič Ana iz Kapele (Ljut.), Koman Vera iz Sv. Jurija (M. S.), Marolt Franc iz Preske (Lj. o.), Weiss Alojzij iz Bakovcev (M. S.), Slekovc Adalbert iz Sv. Bolfenka na Kogu (Pt.).

—i Napredovali so učitelji (-ce) v VIII. skupino: Majhen Aleksander iz Črnomlja, Šumer Ida iz St. Ilja pod Turjakom (Sl. gradec), Bernik Irma iz Velenj (Sl. gradec); v V. skupino: Bole Terezija iz Domžal (Kam.), Mikuž Zdravko iz Brezovice (Lj. o.), Peterlin Alojzij iz Kamnika, Voglar Franc iz Celja, Ažman Marija iz Maribora, Urek Ivan iz Vranskega (C.), Macarol Alojzij iz Gor. Pirnič (Lj. o.), Rojc Jakob iz Škofje Loke, Tomazič Marija iz Maribora, Robič Ivan iz Limbuša (M. d. br.), Zemljan Franja iz Ljubljane, Skala-Borštnar Ljudmila iz Šoštanja (Slov. gradec).

Učiteljski pravnik

—§ Vprašanje A. Š. v K. Da-li dobi učiteljica poročena z državnim uradnikom (neučiteljem) stanarino.

Odgovor: Po § 30. finančnega zakona za leto 1933/1934. nima taka učiteljica pravice do stanovanja (stanarine) in tudi ne do kuriva. — To vprašanje je bilo že neštetokrat obravnavano v glasilu in resolucijah pri društvenih zborovanjih, pa je to tudi označeno v II. odstavku na str. 71. Roč. kataloga, ki ima zbirko vseh zakonskih predpisov, tičočih se učiteljskega osebja. Želeti bi bilo, da si vsak učitelj nabavi to priložnostno in koristno knjižico ter se okoristi z nasveti. V. G.

—§ Vprašanje: F. A. iz L. Rad bi napravil prošnjo, da bi me ministrstvo postavilo za stalnega šol. upravitelja, ker sem sedaj začasn.

1. Koliko časa moram biti začasni šolski upravitelj?

2. Kakšne in katere podatke je treba navesti v prošnji in kakšne priloge ji priključiti?

Odgovor: Vložite prošnjo (po uradni poti) naslovljeno na ministrstvo prosvete brez vsakih prilog. V prošnji navedite osebne in službene podatke.

—§ Vprašanje: T. D. iz št. R. Sem učiteljica na osnovni šoli, moj mož pa je dodeljen na meščansko šolo v drugo mesto. Kateremu izmed naju pripada stanarina od občine?

Odgovor: Ako je Vaš mož učitelj narodne šole dodeljen mešč. šoli, imate Vi pravico do stanarine, ker jo mož ne prejema.

Naša gospodarska organizacija

—g Učiteljski dom v Ljubljani. Tovariši in tovarišice: Iva Mesečeva, Liči Žlindrova, Janez Pirnat iz Kostanjevice, Jelica Lebanova iz Žužemberka in Lujko Burja iz Izlake, so darovali 120 Din za Učit. dom namesto cvetja na grob tov. Kati Boštjančičevi. Po priporočilu tov. Stanka Legata je darovala Posojilnica v Logatcu našemu domu 100 Din. Iskrena hvala vsem darovalcem. — Blagajnik Učit. doma.

Učiteljska tiskarna

—t Odobrenje kraljeve slike. Glasom odobrenja pisarne Nj. Veličanstva kralja in umetniškega oddelka Ministrstva prosvete pod EN br. 13.833 od 14. decembra 1934. in po odobritvi Ministrstva notranjih zadev je odločilo navedeno Ministrstvo pod šte. III. 3191 od 21. decembra 1934., da se za vse državne in samoupravne urade ter šole nabavijo slike Nj. Veličanstva kralja Petra II., dela dvojnega slikarja J. Uhljka, katere se prodajajo v korist vojnih invalidov.

Slika kralja v kraljevskem oblačilu, format 60 × 80, Din 80.—

Slika kralja v kraljevskem oblačilu, format 40 × 50, Din 40.—

Slika kralja v sokolskem kroju, format 50 × 70, Din 60.—

Za cenjena naročila se priporoča Učiteljska knjizarna v Ljubljani in podružnica v Mariboru.

—t Največ prijav za deleže Učit. tiskarne je došlo iz škofjeloškega sreza. Vsa čast zavodnim tovarišem! — Iz nekaterih srezov je odzvil bolj skromen, četudi lahko pričujemo v obrokih. Seveda je s podpisom pristopnice častna in pravna obveza, da se delež res vplača (normalno tekom enega leta).

—t Šol. upravitelje naprošamo, da skrbje za plačilo starih dolgov, čeprav v obrokih. Pomanjkanje gotovine zelo ovira delovanje podjetja.

—t Tiskovine za šolske hranilnice bo založila Učit. tiskarna, kakor hitro bo dovolj naročnikov. Ker staneta obe knjigi in oba bloka skupno le 24 Din, lahko naroče vse šole, da bodo imele vsaj vzorec na razpolago.

Prosimo šolske odbore, da naroče takoj z dopisnico tiskovine za šolske hranilnice, ki se naj dopsiljejo poleg drugih naročil julija ali avgusta.

—t Prednaročila. Učit. tiskarna ima lepo število prvovrstnih povesti — rokopisov naših mladinskih pisateljev, a ne more založiti knjig, ker so naročila potem le neznatna. Po drugod so običajna prednaročila. Opozarjamo že sedaj, da bo tudi Učit. tiskarna poiskovala na ta način dobiti odjemalcev za nekatera najboljša dela.

—t Vrt in sadjereja. Priporočamo Vam nekaj knjig o urejevanju vrta, sadjereja ter gnojenju:

Vrt in moje rože, broš. Din 30.—

Humek: Domači vrt, broš. Din 42.—, vezana Din 54.—

Humek: Breskev in marelica, broširana Din 10.—

Humek: Praktični sadjar, vez. Din 80.—

Bele: Sadjarstvo, vez. Din 26.—

Jeglič: Naše prijateljice. O življenju in cvetenju sobnih rastlin, broš. Din 36.—, vezana Din 44.—

Jeglič: Okrasne spenjavke za vrt in dom, broš. Din 28.—, vez. Din 40.—

Lah: Zlati nauki o gnojenju, broširana Din 2.—

Štrekelj: Kmetijsko berilo I. del, broširana Din 10.—

—t Sprejemni izpit za srednje šole. Prof. Dr. Kozina in Mlakar sta izdala brošurico, ki obsega snov za sprejemni izpit za srednje

šole. V osnovni šoli ne pripravljajo učencev za srednjo šolo, saj študira le majhen odstotek naše podeželske mladine, zato bo knjižica prav dobro služila vsem, ki so namenjeni v gimnazijo ali meščansko šolo. Ko predelajo knjižico, si bodo učenci utrčili oziroma pridobili znanje, ki jim bo potrebno za sprejem, še bolj pa bo služila kot podlaga za dober napredek v gimnaziji ali meščanski šoli. — Knjižico je založila »Učiteljska tiskarna«. Dobi se tudi v vseh drugih knjigarnah. Cena broširani knjižici je 10 Din.

Mladinska matica

—mm »Našega roda« 6. številka izide v petek 15. t. m. Novo risbo za naslovno stran je izdelal France Gorše. Poleg zadnjih navedene vsebine prinaša ta številka tudi lepo pesem od Utve in lepo rusko pravljico, ki jo je priredil Cvetko Golar. Na platnicah pa so imena 42 nagrajenih učencev. Razpisane so zopet nove lepe nagrade med temi tudi živo jagnje.

—mm Izid nagradnega tekmovanja za redne publikacije M. M. bo priobčen v prihodnji številki »Učiteljskega tovariša«.

—mm Dobili smo še nekaj izvodov »Sadjarčkov«, ki jih prodajamo po Din 3.50.

Šolski radio

—r XXIII. teden. V petek 22. marca bo nadaljeval g. dr. Oskar Reya svoje predavanje: Moj vzpon na najvišja vrhova v Atlasu.

—r V kmetijskem radiu bo ob 7.30 v nedeljo 17. marca predaval g. inž. Ivo Zupanič »Gnojenje vinogradov«. — V torek 19. marca bo predaval g. inž. Wenko Boris »Kaj smo opazovali na razstavah zadrugne živince«.

Stanovska organizacija JUU

Iz izvršnega odbora

—upb Album učiteljskega nacionalnega dela v preteklosti. Jugoslovensko učiteljsko združenje zbira gradivo, ki bi ga uvrstilo v album »Učiteljskega nacionalnega dela v preteklosti«. Želi se, da bi omenjeno delo bilo ogledalo patriotičnega dela velike učiteljske armade, pobuda novim generacijam za vestno delo v dobrobit domovine, kralja, državnega in narodnega edinstva in primer brezmejne ljubezni učiteljskega napram rodni zemlji — domovini.

—upb Narodna prosveta. Glavni odbor Jugoslovenskega učiteljskega združenja je na svoji seji dne 28.—30. decembra 1934. sklenil: »da se XV. glavni učiteljski skupščini stavi predlog, po katerem naj bi izhajala »Narodna prosveta« dvakrat tedensko in da se v pravih predpise, da naj bodo vsi člani JUU naročniki »Narodne prosvete«. List bi se plačeval v obrokih in sicer mesečno največ po Din 5.—. O tem sklepu naj razpravljajo sreska društva.

—upb Pametni ukrep. Izvršni odbor je podvzel vse potrebno, da se onemogoči v dnevnem časopisju objavljanje takih dopisov, ki s svojo vsebino škodijo našim uradniškim interesom.

—upb Opozorilo. Ker oni člani, ki do 1. aprila ne poravnajo članarino za sresko učiteljsko društvo, sekcijo in glavni odbor, prenehajo biti člani Jugoslovenskega učiteljskega združenja, je potrebno, da poravnajo vsi člani dolžno članarino pri blagajnikih sreskih društev. Ob tej priliki naj vsakdo vzame tudi člansko legitimacijo, ker prejšnje legitimacije ne veljajo več. Sreska društva so dolžna poslati članarino za sekcijo in glavni odbor najkasneje tekom meseca aprila. Članarina za glavni odbor se plačuje samo sekciji, kot je to odrejeno v pravilih.

Iz društev: Vabila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V GORNJEM GRADU bo zborovalo dne 18. marca ob 10. uri v Mozirju po sledečem dnevnem redu: 1. Došli dopisi. 2. Dekoncentracija politične uprave in šolski zakon. (Debata in predlogi.) 3. Vprašanje izvenšolskega dela. (Debata in predlogi.) 4. Gospodarski dan. (Poroča tov. Tratnik.) 5. Delovni program za prihodnja zborovanja. 6. Vrtnarska razstava. 7. Slučajnosti

Tovariši in tovarišice! Pripravite pismene predloge v smislu zadnje okrožnice. Na zborovanje pa — vsi!

Pred zborovanjem kratka odborova seja. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V PTUJU bo zborovalo v ponedeljek dne 18. marca v Mladiki v Ptuj ob 9. uri. — Dnevni red se spopolni s predavanjem: Potovanje po Bezručevi zemlji II. del ter predavanjem o prezidentu Čehoslovaške dr. T. Masaryku.

— JUU SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA ima glasom sklepa zadnjega zborovanja v ponedeljek dne 18. marca ob 2. uri po-

poldne na Jesenicah zborovanje upraviteljev. Ako je kak upravitelj zadržan, naj pošlje namestnika. Upravitelj naj prinese seboj izkaze učiteljev, ki še niso prejeli stanarine, a so že predložili priznanico. — Zborovanja naj se po možnosti udeležijo tudi učiteljsstvo, ki se zanima za upraviteljske posle. Baebler, preds. Puntar, tajnik.

Poročila:

+ JUU SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA je zborovalo dne 21. januarja 1935. v Lescah. Po otvoritvi zborovanja je predaval gospod Jakob Spricar iz Radovljice o razvoju lutkarstva pri raznih narodih in v raznih dobah. Predavatelj je zanimivo obrazložil in poudaril vzgojne in kulturne vrednote lutkarstva. Članstvo je z zanimanjem poslušalo popularnega predavatelja in ga je ob sklepu predavanja nagradilo z glasnim odobravanjem.

Tovariš predsednik je nato v imenu društva pozdravil novega šol. nadzornika tovariša Rajka Gradnika in mu čestital k imenovanju. Nadalje je pozdravil tudi tovarišice in tovariše, ki so nanovo vstopili v društvo.

Sledili sta poročila predsednika in blagajnika.

Pri slučajnostih je bilo iznešenih in sprejetih več resolucij, ki jih društvo objavlja zaradi njihovega aktualnega značaja in sicer:

1. Vsi krajevni šol. odbori so v zadnjem času v velikih denarnih zadregah, ker jim občine ne izplačujejo redno določenih prispevkov, dasiravno dobivajo od davčnih uprav denar. — Sekcija naj izposluje, da se v finančni proračun za l. 1935./36. vnese odredba, glasom katere naj davčne uprave izplačujejo krajevnim šol. odborom pripadajoče zneske naravnost, ne pa potom občin, ker od slednjih potem ni mogoče dobiti denarja.

2. Sekcija naj se zavzame, da pride do ureditve finančnega poslovanja kraj. šol. odborov. Skuša naj doseči, da bo to urejeno v predvidenem zakonu o notranji upravi tako, da se uvede banovinska šol. doklada, vsi proračuni pa krijejo iz banovinskega šol. sklada.

3. Ker plačujejo v zadnjem času kulok edino še drž. uradniki, naj sekcija po možnosti izposluje, da se v bodoče tudi drž. uradnikom odpusti plačevanje kuloka. Ako bi pa to bilo neizvedljivo, naj pa izposluje plačevanje kuloka v 4 mesečnih obrokih, ne pa v enem kakor doslej.

4. V zadnjem času je bila imenovana nova vlada, v kateri je tudi nov finančni minister. Sekcija oziroma glavni odbor naj pri njem izposluje, da bodo krediti finančnim ravnateljstvom pravočasno odobreni, da bo učiteljsstvo redno prejelo svoje mesečne plače, ne pa šele v drugi polovici meseca. Učitelj mora ostati svojim dobaviteljem dolžan na raznih predmetih in s tem trpi njegov ugled posebno na deželi.

5. V zadnjih letih je kralj. ban, uprava redno črtala oz. zmanjšala posamezne postavke v proračunih kraj. šol. odborov. Ker so pa proračuni sestavljeni z največjo pazljivostjo in štednjostjo ter so v njih le najnujnejše in najpotrebnejše postavke, ki so potrebne za kritje potrebščin in potreb šole, naj sekcija izposluje, da bo kr. banska uprava potrdila neokrnjene proračune, ker kraj. šol. odbori sami najbolje vedo, kaj je najpotrebnejše in koliki naj bodo proračuni.

6. Sekcija naj izposluje pri merodajnih faktorjih, da se izda odredba, ki bo točno povedala, koliko drv pripada podeželskemu učiteljsstvu.

7. Sekcija naj poskrbi, da se uvedejo v narodne šole šolski izkazi za učence, in sicer za osnovno šolo za 4 leta (8 šolskih let), za višjo narodno šolo tudi za 4 leta (4 šolska leta).

8. Sekcija naj izposluje, da se odpravijo po šolah razredni katalogi in uvedejo zopet matični listi.

Baebler Leopold, preds. Puntar Vilko, taj.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA — ZAH. DEL je zborovalo dne 16. februarja 1935. v Ljubljani.

Zborovanja se je udeležilo 107 članov, ki so poslušali izčrpno sestavljen referat tov. A. Hrena, našega gospodarskega strokovnjaka. Tov. Trpin, ki ga je društvo poslalo na pogreb pokojnega velikega kralja, se je v ginljivih besedah spominjal težkih in veličastnih dni narodne žalosti.

Skupščina je sprejela naslednje predloge:

1. Za »Socialni fond Viteškega kralja Aleksandra I« naj se pobere od članov prostovoljni enkratni prispevek. Fond naj se upravlja po banovinah in uporablja za potrebe vsake banovine.

2. JUU sekcija za dravsko banovino naj posreduje pri UPZ, da bo vsaj nekaj pevcev zapelo pri pogrebu vsakega društvenega člana.

3. Društvo naj kupi vsakemu umrlemu članu venec.

4. Razna prosvetna društva po deželi dobivajo od svojih matičnih društev naloge, naj poročajo koliko in kaj ta ali oni učitelj v kraju dela izven šole. To dejstvo je izzvalo upravičeno ogorčenje med učiteljstvom. Eno-dušno se zahteva naj JUU zastavi vse sile, da že enkrat preneha nadzorovanje in ocenjevanje učiteljevega dela po nepoklicanih osebah. Učiteljevo izvenšolsko delo naj ocenjuje samo šolska oblast, ki pa naj učitelja pri delu tudi štiti in podpira.

5. JUU naj skuša doseči, da se razveljavi odredba, po kateri ne more učitelj tožiti žaljivec brez predhodnega ministrskega dovoljenja.

6. V parlament naj pridejo tudi učitelji. Zdravko Mikuž, preds. Lenarčič Ana, taj.

† JUU SRESKO DRUŠTVO V PTUJU je zborovalo 11. februarja v Ptuju.

Navzoča sta bila 102 člana, to je 61,44%. V začetku zborovanja se je posloval od učiteljstva dosedanj srez. Šol. nadzornik g. Cepuder Leo, Tople in lepe so bile besede, ki jih je govoril in gotovo mu je vsak navzočih iskreno želel vse zadovoljstvo na novem službenem mestu v Ljubljani.

Pozdravil pa je tudi učiteljstvo novoimeno- vani sreski šol. nadzornik g. Šterk Martin in ga opominjal k slogi.

Po kratkem situacijskem poročilu tov. predsednika se je prešlo k obravnavi dopi- sov.

Za Fond kralja Aleksandra se določi vsoto, ki se rabi za enega delegata, če se ga pošlje na skupščino.

Razgovor o reorganizaciji zborovanj se je preložil na prihodnje zborovanje.

Odboru za postavitev spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju se bo poslal soglasno sklep učiteljstva, ki se glasi:

1. Vse učiteljstvo ptujskega sreza soglaša s tem, da se postavi spomenik Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju v obliki so- sialne ustanove zdravstvene institucije, ki bo v korist prebivalstva vsega sreza.

2. Prispevki, ki jih bo nabralo učiteljstvo med narodom, se naj ne pošljejo niti v Ljubljano, niti v Maribor, marveč se porabijo samo za spomenik v Ptuju.

3. Učiteljstvo zahteva, da odbor za postavitev spomenika kooptira predsednika JUU sreskega društva v Ptuju v svoj ožji odbor.

4. Učiteljstvo naj apelira na vsa podežel- ska društva, da se združijo v akciji za postavitev zdravstvene ali socialne institucije v spomin blagopokojnemu Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju.

Učiteljstvo želi, da izda Udruženje legiti- macije, veljavne za nedoločeni čas.

Učiteljstvo pribija, da rasto društva, ko gobe po dežju, da se njih uprava komplicira v nezaljšane dimenzije; ta porast društev in njih skompliciranost, pa zahteva dajatve, ki jih učiteljstvo, katerega prejemki se ob- čutno krčijo skoroda ne bo več zmoglo.

Kmetijski referent je podal kratka na- vodila za saditev orcha na stalno mesto in razdelil upraviteljem naročeno orehovo seme.

Nato je predaval tov. Debenak o potovanju po Bezručevi zemlji. Podal je prvi del referata, naslednje tri pa bo prednašal pri prihodnjih zborovanjih. V prvem delu nas je v pesniško zasnovanem referatu povedel od Sleskih planin do Podkarpatske Rusije ter nam pokazal življenje in nehanje naših severnih bratov, ter nam pričaral pred duševne oči vse lepote tamkajšnje zemlje. Topla zahvala mu je bila nagrada.

Prihodnje zborovanje bo marca.

Šestan Dušan, preds. Kaukler Iv. V. taj.

† JUU — SRESKO DRUŠTVO V LJUTOMERU je zborovalo dne 16. februarja v Radencih. — Obisk je bil prav dober, saj je bilo navzočih 75 članov.

Predsednik, tov. Mavrič, je po pozdravu navzočim podal situacijsko poročilo. Govoril je o našem delu in o delu centrale.

Dal je nato besedo sres. kmetijskemu referentu g. Žnidariču iz Ljutomera, ki nam je govoril o šolskem vrtu, o drevnici, učnem travišču in o škodljivcih. — Govoril je zelo zanimivo ter dajal dobre, praktične nasvete.

Odobril se je nato zapisniki in obravnavali dopisi. Med drugim se je sklenilo, da bo prihodnje zborovanje gospodarskega značaja, nanj pa povabimo referenta, ki bo govoril o »Priateljih vaške kulture«.

Nadzornik tov. Karbaš nas je nato informiral o nekaterih aktualnih člankih iz »Prosvete« in pri tem se je razvila debata o proračunu, predvideni decentralizaciji, o stari- nari in kurivu. Izid vsega je bil: bodimo složni, oklenimo se organizacije!

Prihodnjič bomo zborovali v začetku aprila v Radencih.

T. č. predsednik: K. Maurič. T. č. tajnika: Klemenčič Mara.

† JUU SRESKO DRUŠTVO KRŠKO je zborovalo v soboto dne 2. marca v Krškem. Predsednik društva tov. Pečnik Ivo je po-

zdravil učiteljski zbor, predvsem pa sreskega načelnika g. dr. Tino Čuša in nadzornika tov. Hrovata.

Za pozdravne besede tov. predsednika se je topla zahvalil g. sreski načelnik ter napro- šal učiteljstvo, da mu pomaga pri njegovem delu.

Tov. Vidmar je v vzorno sestavljenem referatu predaval o perečih vzgojnih proble- mih sodobne delovne šole.

Med drugim je poudaril pogrešnost naše delovne šole, ker gre slepo za modernimi pe- dagoškimi izsledki, ki so bili utemeljeni v inozemstvu in dejansko še tam ne dobro ali sploh ne preizkušeni. Predlagal je, da bi morali biti naši šolniki v tem oziru previdnejši.

V drugem delu svojega referata se je zavzemal za ponovno uvedbo redov pridno- sti ter zunanje oblike in to zahteva uteme- ljeval s pedagoškimi razlogi.

Temu je sledila debata. Tov. nadzornik

Hrovat je dodal referatu o delovni šolj anti- tezo kompleksnega pouka.

O reformi zborovanj je poročal tov. Vid- mar. Po daljši debati je učiteljski zbor odob- ril, da se osnujejo štirje odseki in sicer: 1. šol. upravni, 2. pedagoški, 3. gospodarski, 4. od- sek za nadaljevalno šolstvo.

Na današnjem zborovanju je bil ustanov- ljen gospodarski odsek, kateremu načeluje tov. Vanič, v odboru pa so: tov. Hrovat, Mi- kulič, Pirc in tovarišica Stoviček.

Tov. predsednik je počastil spomin po- kojne tovarišice Boštjančič Katarine.

Vsem članom bodo razposlane članske iz- kaznice proti povračilu 2 Din. Predlog tov. Debeveca, naj pokrene sekcija JUU akcijo, da dobi učiteljstvo moderen disciplinarni postop- ek, ki ga vsebuje Uradniški zakon je bil soglasno sprejet. Prihodnje zborovanje bo v mokronoški dolini.

Predsednik: Pečnik Ivo s. r. Za tajnika: Bratok Rudolf s. r.

Inozemsko šolstvo in učiteljstvo

Bolgarsko šolstvo

(Priobčuje Viljem Kus.)

ZAKON O TELESNI VZGOJI NARODA

Bolgarija je ena izmed prvih držav na Balkanu, ki je uvedla obvezno telesno vzgo- jo. V ta namen je izdala poseben zakon, dne 31. marca 1931.

Telesno - vzgojni zakon zadeva vso mla- dino do izpolnjenega 21. starostnega leta in predvideva splošno telesno vzgojo v državi. Do 21. leta je telesna vzgoja splošno obvezna z izjemo bolnikov in poročenih žen. Da se telesna vzgoja izvede v smislu zakona, je ta urejen za vse stopnje najrazličnejših šol pa tudi za razne organizacije. Pri ministrstvu prosvete je bil osnovan poseben oddelek, či- gar naloga je skrbeti, da se ta zakon izvaja.

Na splošno izobraževalnih in strokovnih gimnazijah se mora poučevati telovadba po dve uri na teden. Razen tega imajo dnevno 25—35 minut trajajoče skupinske proste vaje in igre v naravi. Izprehodom je namenjeno pozimi en dan v mesecu, poletj pa dva. Na visokih šolah je prav tako obvezna dvourna telovadba tedensko. Slušatelji morajo biti člani ene izmed dijaških sportnih organizacij.

Za osnovne šole velja predpis, ki določa vsak dan vsaj pol ure (telesne) igre. Na os- novnih šolah in v progimnazijah imajo enkrat na teden izprehode v prosto naravo, v zavode ali kam drugam, da se mladina naužije sve- žega zraka in da zasleduje delo v obratih. Ena tedenska ura je določena za skupno telovad- bo. V ostalih petih dneh se žrtvuje dnevno po pol ure igram in skupinskim vajam na prostem.

V poškolski dobi se telovadi v krajevnih telesno-vzgojnih društvih. Vsako zasebno in javno podjetje je dolžno poskrbeti za teles- no vzgojo svojih nameštencev. Delavnice ali tovarne, ki zaposlujejo več kakor 100 delav- cev, so dolžne zgraditi igrišča, telovadnico in naprave za pršne kopeli.

Mladini, ki je polnih pet let telovadila in zaključila z završnim izpitom, se dovoljujejo posebne ugodnosti pri vršenju državljskih, posebno pa še vojaških dolžnosti.

Za vzgojo telovadnih učiteljev so urejeni posebni strokovni tečaji. V državno službo se sprejemajo tudi absolventi tujih telovad- nih organizacij. Oni telovadni učitelji, ki se udeležijo obveznega tečaja, ki ga priredi mi- nistrstvo prosvete, morejo ostati še nadalje v državni ali javni službi, in morajo delovati tudi v izvenšolskih telovadnih organizacijah. To delo se jim šteje v obvezno učno dolžnost v razmerju 2—4 ure na teden.

Pristopajte kot zadržniki k

UCITELJSKI TISKARNI

IZOBRAZBA BOLGARSKEGA UCITELJSTVA.

Težnje za razširjenjem in izboljšanjem bolgarskega narodnega šolstva, so zahtevale tudi reformo izobrazbe učiteljskega naraščaja.

Po neki statistiki je doseglo 61,2% učitelj- stva osnovnih šol izobrazbo na pedagoških učiliščih, dočim so vsi ostali bivši gimnazijci in seminaristi, 1,1% sedanjega učiteljstva ni- ma popolne srednješolske izobrazbe.

Pedagoška učilišča imajo učni program v splošnem enak učnemu programu gimnazij, vendar se pouk filozofije razširja tudi na etiko. Razen tega je tu vpeljana tudi higiena, popularna medicina, poučuje se tudi steno- grafija in verstvo. Izmed tujih jezikov sta vpeljana francoščina in ruščina. Velika po- zornost se posveča godbeni izobrazbi. Skoraj po vseh pedagoških učiliščih imajo kandidati svoj orkester, ki je navadno na visoki stopnji godbene umetnosti. Sploh se v Bolgariji god- beni izobrazbi mladine posveča velika pažnja, tako, da skoraj ni srednješolskega zavoda, ki ne bi imel svojega orkestra.

Za rokotvorni pouk imajo pedagoška učil- išča dokaj dobro opremljene delavnice. Pó- leg tega imajo te šole velika posestva. Tako ima n. pr. pedagoško učilišče v Šumenu 40 ha veliko posestvo, kjer se dijaki seznanjajo z racionalnim kmetijskim delom in z racionalno živinorejo. Učiteljski kandidati so v pretežni večini iz kmetijskih rodbin. Le žal, da znaša vpisnina 15.000 levov. Iz teh vpisnin nabav- ljajo vse učne pripomočke in uniforme za go- jence, katere mora nositi vsa bolgarske mla- dina tretje stopnje. Tudi letna taksa za šola- nje je zelo visoka, saj znaša 5000 levov. Pri vsem tem so učiteljske šole zelo revne na učnih pripomočkih in učilih. V tem pogledu se ne morejo tamkajšnje učiteljske šole primerjati niti z našimi meščanskimi šolami.

V učiteljske šole se sprejemajo gojenci iz progimnazij. Pedagoška učilišča so urejena kakor pri nas in trajajo pet let. Ker pa so učiteljske šole v pretežni večini združene z internati, imajo profesorji dovolj časa, da se posvečajo individualnosti gojencev. Le na ta način si moremo tolmačiti odlično tehniko v godbenih produkcijah gojencev. Za vse glavne predmete uporabljajo gojenci učbeni- ke, ki so namenjeni gimnazijam.

Pri vsakem pedagoškem učilišču je vad- nica. Pri nekaterih pedagoških učiliščih so tudi posebni tečaji za vzgojo otroških vrtnaric in za strokovne učitelje za imbecilno deco.

Pedagoška učilišča vzgoje vsako leto to-

liko abiturientov, da krijejo zahteve šol prve stopnje, na katere so nastavljeni. Za učitelje na progimnazijah, ki jih moremo primerjati z našimi meščanskimi ali nižjimi srednjimi šola- mi, pa ni preskrbljeno tako, kakor bi bilo želeli.

Za progimnazijske učitelje so bili z za- konom iz leta 1909. urejeni posebni »nadalje- valni pedagoški tečaji«, ki se sedaj imenujejo učiteljski inštituti. Ako hoče kdo postati slu- šatelj na tej šoli, mora poprej dovršiti ali gimnazijo ali učiteljsko učilišče. Učne osnove teh šol, ki sta samo dve v Šumenu in v Plov- divu so točno določene. Tu se poučujejo predmeti splošnega značaja (pedagogika in uvod v filozofijo, en tuj živ jezik, higiena in popularna medicina) in specialni predmeti. Strokovna vzgoja ima samo dve stroki in si- cer humanistično in matematično - prirod- znanstveno. V humanistični stroki so zapopa- deni naslednji predmeti: bolgarščina, verouk, zgodovina, zemljepis in državljanski nauk. Realna stroka pa vsebuje naslednje predmete: matematiko, fiziko, kemijo in prirodopis. Raz- položljivi predmeti pa so: risanje, telesna vzgoja, godba in ročna dela. Pedagoškemu inštitutu je priključena tudi progimnazijska vадnica. Študij na teh inštitutih je brezplačen in traja dve leti.

Dočim so Bolgari v celoti zadovoljni z izobrazbo progimnazijskega učiteljstva, se vedno v večjem številu oglašajo z opravičeno željo po reformi izobrazbe osnovnošolskega učiteljstva. Splošno se zahteva, da naj bodoči učitelj najprej dovrši ves študij na šoli tretje stopnje in šele potem preidejo na študij pe- dagogike.

Izobrazba gimnazijskega učiteljstva (v Bolgariji se ne uporablja ime profesor) je slična izobrazbi naših profesorjev.

Dobro je poskrbljeno tudi za vzgojo in izobrazbo učitelje domačih ved, ki se šolajo na gimnazijah in na strokovnih šolah. V ta namen imajo urejen dveletni tečaj na stro- kovni šoli Marije Luize v Sofiji. Kakor je na- vada na strokovnih šolah, tako so tudi tukaj učne osnove prenatrpane z raznimi predmeti, tako, da imajo slušateljce kar 44 teden- skih ur.

Novosti na knjižnem trgu

—k Vadbeni načrti, sestavljen TO sokolske župe Maribor. Izdala in založila Sokolska župa Maribor 1935. — Cena vsem izvodom 12 Din. So to vadbeni načrti za telovadbo za člane, članice, moški in ženski naraščaj ter za moško in žensko deco od 10 do 14 leta. Za šole bi prišli v poštev načrti za naraščaj in deco. Na- črti so opremljeni tudi s posebnimi navodili. Vsak posamezni načrt z mapo in navodili stane 4 Din. Cena za vse tri je navedena zgoraj. Naročila je poslati na naslov: Sokolska župa Maribor.

—k V zadnjem trenutku je naslov zani- mivo pisanih spominov iz življenja pilota, ka- tere objavlja Franjo Pivka v zadnji številki ilustrirane tedenske revije za radiofonijo, gle- dališče, film, sport in modo »Naš val«, na- dalje Zvočenkove črtice »Ni vse izgubljeno« in »Hudomušnež«, članek »Preudarnost je le- pa lastnost«, v katerem zvemo, kako si lahko izračunamo koliko toka porabi naš sprejemni aparat. »Naš val« stane 12 Din. Na posebni prilogi prinaša »Naš val« programe vseh važ- nih oddajnih postaj, ki je nujno potreben vsa- kemu radijskemu abonentu. Zahtevajte brez- plačno in brezplačno na ogled izvod. Pišite na naslov: Radijska revija »Naš val«, Ljub- ljana.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posre- dovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

ZAMENJAVA MESTA.

Sedanjo službo na 6 razr. dekl. osn. šoli v mestu ob železnici zamenjam s krajem, ki leži najmanj 800 m nad morjem, ne predaleč od železnice in zdrav- nika. — Morebitne predloge sprejme uredništvo »Uč. tov.« pod značko »800 m«.

ONI UCITELJ,

ki je zmožen poučevati vokal- no in po možnosti tudi instru- mentalno glasbo, naj sporoči svoj naslov na ime: Franjo Švigelj, trgovec, Breg, p. Borovnica pri Ljubljani.

FR. P. ZAJEC
Izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalni- ke, barometre, toplomere, ri- salno orodje, mikroskope, fo- to-aparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrni- ne. Ceniki brezplačno.

Za pomladansko sezono se priporoča modni atelje

M. CASERMAN V LJUBLJANI

Šmartinska cesta št. 9

v prvovrstno izdelavo vsakovrstnih oblek, plaščev itd. po najnižjih cenah in najmodernejšem kroju

Poljoprivredna karta kraljevine Jugoslavije

je pravkar izšla v merilu 1 : 500.000 v velikosti 160 × 180 cm. Na tej karti je označena naša država v njeni administrativni razdelitvi na banovine. Na njej so zabeležene najvažnejše proge železniške, vodne in avijonske, vse reke, vsa važ- nejša mesta in trgi, zgodovinske in kulturne znamenitosti, samostani in prosvetne ustanove, posebno pa pridobitvene ustanove (industrija). V tehničnem pogledu predstavlja ta karta rezultate, ki do sedaj pri nas še niso doseženi. Izdelana je v desetih barvah ter Vam nudi najpopolnejši pregled.

Nalepljena na platnu s palicami velja 350 Din.

UCITELJSKA TISKARNA • LJUBLJANA

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Frančiškanska ulica 6

podružnica: Maribor, palača Banovinske hranilnice